

ANKARA İLİ DEVLET-ÖZEL İLK VE ORTA ÖĞRETİM OKULLARINDAKİ BEDEN EĞİTİMİ ÖĞRETMENLERİNİN DERS DIŞI ETKİNLİKLERİNDE KAPALI SPOR ALANLARININ ETKİN KULLANIMI ÜZERİNE GÖRÜŞLERİ

Oğuzhan DALKIRAN¹ Alper ALTINTAŞ¹ Nevin GÜNDÜZ¹
Hakan SUNAY¹ Metin AKGÜL¹

Geliş Tarihi: 06. 07. 2004
Kabul Tarihi: 10. 08. 2004

ÖZET

Bu çalışmanın amacı; devlet-özel ilköğretim ve ortaöğretim okullarında görev yapan beden eğitimi öğretmenlerinin ders dışı etkinliklerinde kapalı spor alanlarının etkin kullanımı üzerine görüşlerini belirlemektir.

Çalışma grubu olarak, Ankara ilinde kapalı spor alanı olan Milli Eğitim Bakanlığına bağlı 16 özel ilk ve ortaöğretim okulu ile devlete ait 13 ilköğretim, 7 ortaöğretim okulu olmak üzere toplam 36 okulda görev yapan, 33 bayan, 33 erkek toplam 66 beden eğitimi öğretmeni alınmıştır.

Araştırmada veriler anket yolu ile elde edilmiştir. Anketi oluşturan toplam 44 soru için 4'lü likert ölçeği kullanılmıştır. Anketin güvenilirlik çalışması her iki bölüm için .846 olarak bulunmuştur.

Anketten elde edilen veriler, frekans ve yüzdelerle açıklanmış ve yorumlanmıştır. Görüşlere ilişkin farkların karşılaştırmasında t-testi ve varyans analizi (one-way anova) kullanılmıştır. Varyans analizi sonucunda farkın hangi gruplar arasında olduğunu bulmak için ise "tukey" testi uygulanmıştır. İstatistiksel anlamlılık için 0.05 anlamlılık düzeyi seçilmiştir.

Sonuç olarak, çalışmada beden eğitimi öğretmenlerinin; ders dışı etkinliklerinin süresi, amaca uygun yapılması, spor kültürünü kazandırmaya yönelik olması ve etkinliklerin yarışmalara yönelik olarak yapılması ile ilgili görüşleri; cinsiyet, okul türü (resmi-özel) ve hizmet yılları arasındaki farkın anlamlı olduğu belirlenmiştir ($p < 0,05$). Beden eğitimi öğretmenlerinden, özellikle özel okullarda çalışanların, ders dışı etkinliklerini amaca uygun, süresi yeterli bir uygulama içerisinde ve en önemlisi spor alanlarının öncelikle öğrenci amaçlı ve etkin kullanımı konularında devlet okullarına göre daha katılımcı ve olumlu görüşte oldukları saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Ders dışı etkinlikler, okul kapalı spor alanları, beden eğitimi öğretmenleri

THE OPINIONS OF THE TEACHERS ON EFFECTIVE USING SPORTS HALL ABOUT OUT-DOOR ACTIVITIES IN THE STATE-PRIVATE, PRIMARY AND SCONDARY SCHOOL 'S PHYSICAL EDUCATION IN ANKARA

ABSTRACT

The purpose of the study is the opinions of the teachers on effective of using sports hall about out-door activities in the state-private, primary and secondary school's physical education. The study group were 66 (33 male, 33 female), physical education teachers from the total of 36 schools which were the state 16, private 20 (13 primary, 7 secondary) schools.

The data's of the study were obtain with questionnaire which form of 44 questions and used likert type 4. It's reliability tested with two parts and reliability coefficient was found: . 846.

The data's were explain with persent and frequence and also used the comparison of the difference about the opinions, t test and one way anova were used. Source of the differences between values were determined by using Tukey test at $p < 0.05$ significance level.

As a result, there were a significant differences ($p < 0.05$) in physical education teachers among sex, kind of schools (state or private) and teachers experience period of year about the opinion of out-door activities to proper it's purpose, to be gain towards sports culture and competition. The opinions, whom especially private teachers, about out-door activities, they also participate and positif in to do it's purpose, sufficient time to do and used in sports hall especially students purpose among in physical education teachers .

Key Words: Outdoor activities, school sport places, physical education teachers

¹ Ankara Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu

GİRİŞ VE AMAÇ

Sosyal, kültürel ve ekonomik kalkınmanın temel unsuru sağlıklı insan gücüdür. Sağlıklı bir toplum yetiştirebilmenin yolu ise, eğitim bütünlüğü içerisinde milyonlarca öğrenciyi bünyesinde barındıran okullarımızdır. Okullarda öğretim gören milyonlarca öğrencinin beden eğitimi ve spor etkinlikleri yoluyla, zihinsel, duygusal ve fiziksel gelişimleri sağlanarak, üretken, nitelikli bir toplum için eğitilmeleri günümüz eğitim anlayışının vazgeçilmez ilkelerinden biridir. Özellikle en hareketli dönemini yaşayan ve enerji ile dolu olan ilk ve ortaöğretim öğrencileri, boş zamanlarını faydalı bir şekilde geçirmelerinde, enerjilerini olumlu yönde kullanmalarında, stresini gidermelerinde, kötü alışkanlıklardan korunup bilgi, beceri ve yeteneklerini arttırmalarında önemli etkinliklerin başında okul içi ve okul dışında katılabilecekleri sportif etkinlikler gelmektedir (1).

Beden eğitimi ve sporla ilgili yapılan bilimsel toplantılarda; sporun en büyük kaynağı her seviyedeki okullar olarak görülmüş, sporun gerektirdiği disiplin ve anlayışın okul içinde olduğu, ders dışı spor etkinliklerine gereken önem verilmeden, bütün imkan ve destekler seferber edilmeden, sporun sağlıklı ve sağlam bir yapıya kavuşmasının mümkün olamayacağı vurgulanmıştır (2).

Ders dışı sportif çalışmalar; ders saatleri dışında düzenlenen sınıflar arası yarışmaları, okul takımlarının haftalık çalışmalarını, izcilik faaliyetlerini, beden eğitimi faaliyet alanı içerisine giren her türlü hazırlık ve halk oyunları çalışmalarını kapsayan etkinliklerdir (3).

Ders dışı sportif etkinlikler adıyla ele alınan konu, eğitimin önemli bir boyutunu oluşturmaktadır. Bu boyut haftalık eğitim programı içinde yer alan derslerin öğretimi dışında kalan zaman içinde belirli öğrencilerin sportif etkinlikler yoluyla eğitimlerini sürdürmesi anlamındadır (4).

Ders içi ve ders dışı sportif etkinlikler özellikle çocuk ve gençler için büyük önem taşır. Ders dışında kalan zaman, iyi değerlendirilmediğinde sıkıntı yaratır. Özellikle ortaöğretim gençliğinin, zararlı arkadaş grupları içine girmesine, kahvehaneye, oyun salonlarına gidip kumar oynamalarına, alkol, uyuşturucu madde kullanmalarına, ruhsal bozukluklara, türlü suçlar işlemelerine neden olabilir. Bu nedenle gençlerin, derslerinin dışında kalan boş zamanlarını en iyi şekilde değerlendirebilecekleri spor ortamı oluşturulursa, bilgi, beceri ve kabiliyetleri artacağı gibi, kötü ortamlardan da uzak kalmaları sağlanmış olacaktır (5).

Günümüzde okullar sadece öğrencileri sınavlara hazırlamak veya tamamen bilgiyle donatmak gibi kalıpların dışına çıkarak, kendi kapasite, ilgi ve yetenekleri doğrultusunda yönlendirerek modern eğitimin gerektirdiği, öğrencide sosyal ve fiziksel gelişimi sağlamayı amaçlayan bir kurum haline gelmesi beklenmektedir. Bu amaçları içeren ders dışı etkinlikleri değerlendirme programlarıyla öğrencilere sorumluluk alma, birbirlerine hoşgörülü olma ve kurallara uyma alışkanlıkları kazandırılabilir. Aynı zamanda bilgilerini genişletme, tarafsız ve rasyonel düşünme olanakları sağlanabilir. Böylece ders dışı etkinliklerine dinlendiricilik, eğlendiricilik yanında eğitici boyutu da getirildiği takdirde işlevsel bir anlam kazanır. Bu nedenle ders dışı etkinlikleri vakit öldürücü ve yıpratıcıktan çok yapıcı, geliştirici ve üretken bir niteliğe sahip olmalıdır (6).

Diğer taraftan, bireysel farklılıkların var olduğu sınıf ortamında, yeterli gelişme de sağlanamamaktadır. Öğrenci merkezli eğitim-öğretim anlayışının geçerli olduğu günümüzde, ders dışı eğitim etkinliklerinin gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Birleşmiş Milletlerin "Çocuk Hakları Sözleşmesi" (1959) hükümlerine göre çocuğun eğitimi, onun bireysel özelliklerine, ilgilerine ve öğrenme hızına göre çok yönlü olması gerektiği belirtilerek, çocuğun bedensel, zihinsel ve sosyal yönden gelişmesi için okul içinde ve okul dışında değişik türde boş zaman etkinlikleri düzenleyerek, onları özendirilmeye yönelik eğitim programlarının düzenlenmesi gerektiği belirtilmiş ve bu görev başta anne-baba, okul ve öğretmenlerin yanı sıra, toplumun bütün kesimlerine verilmiştir (Madde 27,31). Bütün bu nedenlerden dolayıdır ki; günümüzde eğitim ve öğretim etkinlikleri, okulun ve dersin dışına taşmış bulunmaktadır (7).

Birçok Batılı veya gelişmiş ülkede olduğu gibi, Amerika Birleşik Devletleri'nde de ders dışı etkinliklere büyük önem verilmektedir. Bu tür etkinliklerle kişinin tam potansiyelini kullanabileceği bir ortam içinde, gerçek yaşama ayak uydurmasına yardımcı olunur (5).

Touton, ortaöğretimde ders dışı etkinliklerin amaçlarını şu şekilde ortaya koymuştur:

- 1- Kişinin bedensel güç ve uyumluluğunu geliştirmek,
- 2- Temel bilgileri uygulama fırsatı sağlamak,
- 3- Kişinin ilgi ve tutumlarını keşfetmek,
- 4- Yeteneklerini geliştirmek,
- 5- Kişiyi ekonomik bağımsızlığa ve ileri öğretime hazırlamak,
- 6- Estetik ve dinlendirici etkinliklere yönelmek,
- 7- En uygun kişisel ve grup yaşamlarını sağlamak.

Bir ülkede sporun gelişip yaygınlaşmış olduğunu anlayabilmek için spor ortamının oluşturulmuş olması ve sayıca yeterli olup olmadığına bakmak gereklidir. Bilindiği gibi spor ortamı, spor saha ve tesisleri, spor araç ve gereçleri, spor öğreticileri ve yöneticileri ile sportif organizasyonlardan oluşmaktadır. Bu unsurlardan birinin yada bir kaçının olmaması halinde o ülkede sporun sağlıklı gelişme göstermesinden bahsetmek mümkün olmamaktadır (8).

DALKIRAN, O., ALTINTAŞ, A., GÜNDÜZ, N., SUNAY, H., AKGÜL, M., “Ankara İli Devlet-Özel İlk ve Orta Öğretim Okullarındaki Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Ders Dışı Etkinliklerinde Kapalı Spor Alanlarının Etkin kullanımı Üzerine Görüşleri”

Ülkemizde sporun gelişmesi; spor yapanların sayısını artırmak, spor tesislerini yeterli seviyeye getirmek ve yeterli sayıda kaliteli antrenörün ülke düzeyine yayılması ile mümkündür. Yetenekli sporcu seçimi ve sporcu sayısını arttırmak için en iyi ortam ilköğretim ve ortaöğretim kurumları, yani okullardır. Okullara ve beden eğitimi öğretmenlerine sağlanan imkanlar, ülke sporunun kalkınmasında önemli rol oynayacaktır (2).

Öte yandan eğitim kurumlarımızda, sportif etkinliklerde, istenilen amaca ulaşılabilmesi için, okul ve çevrenin tüm imkanlarını seferber ederek, sportif faaliyetlerin aksatılmadan yürütülmesine ortam hazırlayabilecek, sporun faydalarına inanmış yöneticilerin bulunduğu bir spor ortamına ihtiyaç duyulduğu da tespit edilen gerçeklerdendir (1).

Fakat günümüzde ortaöğretim kurumlarında beden eğitimi derslerinin amacına uygun bir şekilde işlendiği söylenemez (9). Bunda, öğretmenlerin sayıca yetersiz oluşu, spor için gerekli saha-salon-araç ve gerecin yeterli olmayışı önemli rol oynayabilmektedir. Belirlenen bu sorunlardan hareketle, çalışmanın amacı; devlet-özel ilk-ortaöğretim okullarındaki beden eğitimi öğretmenlerinin ders dışı etkinliklerinde kapalı spor alanlarının etkin kullanımı üzerine görüşlerini belirlemektir.

MATERYAL VE YÖNTEM

Evren ve Örneklem

Bu çalışmanın evreni, Ankara’da kapalı spor salonu olan devlet ve özel ilk ve orta öğretim kurumlarında görev yapan tüm beden eğitimi öğretmenleridir. Çalışma grubu ise, 2003-2004 öğretim yılında Ankara da kapalı spor alanı olan Milli Eğitim Bakanlığına bağlı 16 özel ilk ve ortaöğretim okulu, devlete ait 13 ilköğretim, 7 ortaöğretim okulu olmak üzere toplam 36 okulda görev yapan, 33 bayan, 33 erkek, 66 beden eğitimi öğretmenidir.

Veri Toplama Aracı

Araştırmaya ilişkin veriler iki yoldan elde edilmiştir. İlk olarak konu ile ilgili literatür taranmış daha sonra anket soruları uzman görüşleri alınarak belirlenmiştir. Anket üç bölümden oluşmaktadır. I. bölüm; öğretmenlerin kişisel bilgilerini, II. bölüm; öğretmenlerin ders içi ve ders dışı etkinlikler ile ilgili görüşlerini, III. Bölüm ise; okullardaki kapalı spor tesislerinin etkin kullanımı ile ilgili görüşleri içermektedir. Anketi oluşturan toplam 44 soru için 4'lü likert ölçeği kullanılmıştır. Ölçek maddeleri; tamamen katılıyorum: 4 , katılıyorum: 3, katılmıyorum: 2 , kesinlikle katılmıyorum: 1 seçenekleri ile verilmiştir.

Anketin güvenilirlik çalışması 8 okulda görev yapan 22 beden eğitimi öğretmenine uygulanmak suretiyle yapılmış ve Crombach alpha güvenilirlik katsayıları II.Bölüm için (öğretmenlerin ders içi ve ders dışı etkinlikler ile ilgili görüşleri) : **.781**, III.Bölüm için (okullardaki kapalı spor tesislerinin etkin kullanımı ile ilgili görüşler) : **.712** 'dir. Genel olarak anketin güvenilirliği ise : **.846** olarak bulunmuştur.

Verilerin Analizi

Anketten elde edilen veriler, frekans ve yüzdelerle açıklanmış ve yorumlanmıştır. Karşılaştırmalarda t-testi ve varyans analizi (one-way anova) kullanılmıştır. Varyans analizi sonucunda farkın hangi gruplar arasında olduğunu bulmak için ise “tukey” testi uygulanmıştır. İstatistiksel anlamlılık için 0.05 anlamlılık düzeyi seçilmiştir.

BULGULAR

Tablo 1: Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Kişisel Özellikleri:

DEĞİŞKEN	DÜZEY	F	%
CİNSİYET	Erkek	33	50
	Bayan	33	50
	Toplam	66	100
ÖĞRETMENİN ÇALIŞTIĞI KURUM	Devlet	47	71,2
	Özel	19	28,8
	Toplam	66	100
ÖĞRETMENİN HİZMET YILI	1-10 yıl	18	27,3
	11-20 yıl	19	28,8
	21 ve üstü yıl	29	43,9
	Toplam	66	100

Çalışmanın grubunu oluşturan öğretmenlerin %50 si bayan, %50 si erkektir.%71.2 si devlet okulunda görev yaparken %28.8 i özel okulda görev yapmaktadır. Öğretmenlerin hizmet yılları ise %43.9 u 21 yıl ve üstünü, %28.8 i 11-20 yıl arasını oluşturmaktadır.

Tablo 2: Beden Eğitimi Öğretmenlerin Ders Dışı Spor Etkinlikleri İle İlgili Görüşleri.

NO	ANKET SORULARI	N	X	YÜZDE DAĞILIMLARI (%)			
				1	2	3	4
1	Beden eğitimi dersi dışında yapılan sportif faaliyetler öğrencilerin zararlı alışkanlıklar edinmesini engeller.	66	3,74	3.0	0	16.7	80.3
2	Ders dışı etkinlikleri okullarda yeterli sürede uygulanmakt.	66	2,26	16.7	50.0	24.2	9.1
3	Ders dışı etkinlikleri okullarda tüm öğrencileri kapsayacak şekilde ve ayrıca uygulanmaktadır.	66	2,26	16.7	48.5	27.3	7.6
4	Ders dışı etkinlikleri öğretiminde beden eğitimi ve sporun ayrı bir yeri ve önemi vardır.	66	3,53	0	7.6	31.8	60.6
5	Ders dışı etkinlikleri dinamik, sağlıklı ve dayanıklı bir toplum oluşturmak için gereklidir.	66	3,68	0	3.0	25.8	71.2
6	Ders dışı etkinlikleri uygulaması gençlerde bir gruba ait olma ve işbirliği yapabilmeyi geliştirme açısından önemlidir.	66	3,70	0	0	30.3	69.7
7	Ders dışı etkinlikleri uygulaması sağlıklı bir vücuda sahip olma açısından önemlidir.	66	3,55	0	4.5	36.4	59.1
8	Ders dışı etkinlikleri çocuk ve gençlerin duygusal ve sosyal gelişmeleri açısından önemlidir.	66	3,73	0	0	27.3	72.7
9	Ders dışı etkinlikleri öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçları yönünde uygulanmalıdır.	66	3,61	0	1.5	36.4	62.1
10	Ders dışı etkinlikleri öğrencilerin seviye ve kapasiteleri yönünde uygulanmalıdır.	66	3,61	1.5	1.5	31.8	65.2
11	Spor yapma alışkanlıklarının kitlelere yaygınlaştırılmasında ders dışı etkinliklerinin koordineli uygulanması önemlidir.	66	3,55	0	0	45.5	54.5
12	Okul içinde yapılan etkinlikler öğrencileri beden eğitimi dersine özendirme açısından iyi bir araçtır.	66	3,38	0	7.6	47.0	45.5
13	Okul içinde yapılan etkinlikler öğrencilerin kendilerini tanıma açısından önemlidir.	66	3,44	0	0	56.1	43.9
14	Okullarda öğretim yılı boyunca yürütülmesi gereken spor etkinlikleri düzenli olarak uygulanmaktadır.	66	2,89	1.5	33.3	39.4	25.8
15	Ders dışı spor etkinlikleri çocuğun okula bağlanmasını, öğretmenleri sevmesini sağlar.	66	3,35	1.5	6.1	48.5	43.9
16	Okulunuzun spor kültürüne bakışı ders dışı spor etkinliklerini düzenlemede etkilidir.	66	3,47	0	3.0	47.0	50.0
17	Öğretmenin spor kültürüne bakışı ders dışı spor etkinliklerini düzenlemede etkilidir.	66	3,51	0	0	48.5	51.5
18	Okul yönetiminin ilgisi ders dışı spor etkinliklerini düzenlemede etkilidir.	66	3,30	0	12.1	45.5	42.4
19	Ders dışı spor etkinlikleri göstermelik olarak yapılmaktadır.	66	2,35	19.7	37.9	30.3	12.1
20	Ders dışı spor etkinlikleri daha çok yarışmalara yöneliktir.	66	2,85	4.5	24.2	53.0	18.2
21	Ders dışı spor etkinlikleri şenlik ve turnuvalar ile daha eğitsel olabilir.	66	3,44	0	3.0	50.0	47.0
22	Okullarda öğrenciler için yetenek testi yaparak yetenekli öğrencilerin yönlendirilmesi çalışmaları yapılmalıdır.	66	3,51	1.5	4.5	34.8	59.1
23	Ders dışı spor etkinliklerinde sorunlarla karşılaştığımda sorunların çözümü için koşulların iyileştirilmesinde severek görev alırım.	66	3,89	0	1.5	53.0	45.5
24	Okul planımız ders dışı etkinlikleri düşünülerek yapılmıştır.	66	2,68	7.6	36.4	36.4	19.7
25	Öğrencilerin ders dışı uygulamalarında yapacakları spor etkinliklerine göre haftalık, aylık ve yıllık programlar düzenlenmelidir.	66	3,36	0	3.0	57.6	39.4

1- Kesinlikle Katılmıyorum
2- Katılmıyorum

3-Katılıyorum
4-Tamamen Katılıyorum

DALKIRAN, O., ALTINTAŞ, A., GÜNDÜZ, N., SUNAY, H., AKGÜL, M., “Ankara İli Devlet-Özel İlk ve Orta Öğretim Okullarındaki Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Ders Dışı Etkinliklerinde Kapalı Spor Alanlarının Etkin Kullanımı Üzerine Görüşleri”

Tablo 3: Öğretmenlerin Okul Spor Alanlarının Etkin Kullanımıyla İlgili Görüşleri.

NO	ANKET SORULARI	N	X	YÜZDE DAĞILIMLARI (%)			
				1	2	3	4
1	Okul çağındaki öğrencilerin gelişiminde sportif alan ve araçların kullanımı ve sportif faaliyetlere ayrılan zamanın önemi büyüktür.	66	3,71	0	0	28.8	71.2
2	Spor yapmak için mutlaka spor salonu gereklidir.	66	2,45	16.7	36.4	31.8	15.2
3	Beden eğitimi etkinliklerinin amacına uygun yapılmasında ve amacına ulaşmasında tesis, araç ve gerecin önemli rolü vardır.	66	3,65	0	0	34.8	65.2
4	Sportif faaliyetler güvenlik ve sağlık açısından özel alanlarda yapılmalıdır	66	3,56	0	1.5	40.9	57.6
5	Spor salonlarının geniş kitleler tarafından kullanılması sporu yaygınlaştırır ve sağlıklı bir toplum oluşturur.	66	3,57	0	3.0	36.4	60.6
6	Ders dışı etkinliklerinin uygulanmasında okulların işlevsel olması (fonksiyonel,uygulatıcı) gerekir.	66	3,51	0	7.6	33.3	59.1
7	Okullarda beden eğitimi ders içi ve ders dışı etkinliklerinde araç-gereç ve tesislerden tüm öğrencilerin yararlanmaları sağlanmalıdır.	66	3,68	0	0	31.8	68.2
8	Okullarda ders dışında yürütülmesi gereken spor etkinlikleri öğretim yılı boyunca yeterli süreye dağıtılmalıdır.	66	3,48	0	4.5	42.4	53.0
9	Ders dışı spor etkinliklerinde yönetim uygulamalarından kaynaklanan engellemelerle karşılaşılır.	66	2,85	1.5	34.8	40.9	22.7
10	Okullarda ders dışı spor etkinliklerinin sorunlarının çözümüne yönelik bir örgütlenme modeli planlanmalıdır	66	3,39	0	0	60.6	39.4
11	Okulun araç-gereç,salon durumu ders dışı spor etkinlikleri düzenlemede etkilidir.	66	3,42	0	4.5	48.5	47.0
12	Ders dışı spor etkinliklerinde salon ve araç-gereç eksikliği olan okullar federasyon ve spor kulüpleriyle örgütlenmelidir	66	3,42	1.5	3.0	47.0	48.5
13	Ders dışı spor etkinliklerinde salon ve araç-gereç eksikliği olan okullar, çevre okullar ile iletişimde olup, mekan ve araç paylaşımı yapmalıdır.	66	3,23	1.5	9.1	54.5	34.8
14	Okullarda ders dışı spor etkinlikleri genellikle araç-gereç ve saha durumunun yetersizliği ile şekillenmektedir.	66	3,09	6.1	6.1	60.6	27.3
15	Yetenekli öğrenciler olduğunda salon ve malzeme eksikliği çalışmaların aksamasını engellemez.	66	2,32	16.7	45.5	27.3	10.6
16	Okullar, salon ve araç gerecini imkanlar elverdiği oranda paylaşmalıdır	66	3,07	3.0	10.6	62.1	24.2
17	Okullardaki spor alanlarının kullanım programı ve planlanmasında aktif olarak rol alırım.	66	3,35	0	3.0	59.1	37.9
18	Okullardaki ders içi ve ders dışı etkinliklerinde, spor salonlarının kullanımı ve bakımında okul yönetiminin engellemesi olmamalıdır.	66	3,61	0	1.5	36.4	62.1
19	Okul yönetimleri spor sahaları ve salonları ile ilgili okula gelir sağlama düşüncesi taşımamalıdır	66	2,88	6.1	31.8	30.3	31.8

1- Kesinlikle Katılmıyorum

3-Katılıyorum

2- Katılmıyorum

4-Tamamen Katılıyorum

Tablo 4: Cinsiyete Göre “Okulun Araç-Gereç, Salon Durumu, Ders Dışı Spor Etkinlikleri Düzenlemede Etkilidir” t-Testi Sonucu.

Grup	N	X	ss	t	sd	p
Bayan	33	3,24	0,61	2,65	64	0,010*
Erkek	33	3,61	0,50			

*p<0,05

Bayan ve erkek öğretmenlerin “Okulun araç-gereç, salon durumu, ders dışı spor etkinlikleri düzenlemede etkilidir” görüşlerini karşılaştırmak amacıyla yapılan t-testi sonucunda bayan ve erkek öğretmenlerin ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur (T0.05-64 =2,65). Bu görüşü erkek öğretmenler daha fazla desteklemektedir.

Tablo 5: Cinsiyete Göre “Okullardaki Spor Alanlarının Kullanım Programı Ve Planlanmasında Aktif Olarak Rol Alırım” t-Testi Sonucu.

Grup	N	X	Ss	t	sd	P
Bayan	33	3,21	0,48	2,10	64	0,039*
Erkek	33	3,48	0,56			

*p<0,05

Bayan ve erkek öğretmenlerin “Okullardaki spor alanlarının kullanım programı ve planlanmasında aktif olarak rol alırım” görüşlerini karşılaştırmak amacıyla yapılan t-testi sonucunda bayan ve erkek öğretmenlerin ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur (T0.05-64 =2,10). Erkek öğretmenler program ve planlamada daha fazla aktif rol aldıklarını belirtmişlerdir.

Tablo 6: Okulların Türüne Göre “Ders Dışı Etkinlikleri Okullarda Yeterli Sürede Uygulanmaktadır” t-Testi Sonucu.

Grup	N	X	ss	t	sd	P
Devlet	47	2,13	0,82	-2,00	64	0,049*
Özel	19	2,58	0,84			

*p<0,05

Devlet ve özel okul öğretmenlerin “Ders dışı etkinlikleri ilköğretim okullarında yeterli sürede uygulanmaktadır” görüşlerini karşılaştırmak amacıyla yapılan t-testi sonucunda devlet ve özel okuldaki öğretmenlerin ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur (T0.05-64 =-2,00). Özel okulda görevli beden eğitimi öğretmenleri, bu görüşe daha fazla katılmaktadırlar.

Tablo 7: Okulların Türüne Göre “Ders Dışı Etkinlikleri Okullarda Tüm Öğrencileri Kapsayacak Şekilde Ve Ayrıca Uygulanmaktadır” t-Testi Sonucu.

Grup	N	X	Ss	t	Sd	P
Devlet	47	2,08	0,75	-2,79	64	0,007*
Özel	19	2,68	0,88			

*p<0,05

Devlet ve özel okul öğretmenlerin “Ders dışı etkinlikleri okullarda tüm öğrencileri kapsayacak şekilde ve ayrıca uygulanmaktadır” görüşlerini karşılaştırmak amacıyla yapılan t-testi sonucunda devlet ve özel okuldaki öğretmenlerin ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur (T0.05-64 =-2,79). Özel okul beden eğitimi öğretmenleri bu görüşe daha fazla katılmaktadırlar.

Tablo 8: Okulların Türüne Göre “Ders Dışı Etkinlikleri Dinamik Sağlıklı ve Dayanıklı Bir Toplum İçin Gereklidir” t-Testi Sonucu.

Grup	N	X	Ss	t	Sd	P
Devlet	47	3,59	0,58	-2,12	64	0,037*
Özel	19	3,89	0,31			

*p<0,05

Devlet ve özel okul öğretmenlerin “Ders dışı etkinlikleri dinamik sağlıklı ve dayanıklı bir toplum için gereklidir” görüşlerini karşılaştırmak amacıyla yapılan t-testi sonucunda devlet ve özel okuldaki öğretmenlerin ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur (T0.05-64 =-2,12). Özel okul öğretmenleri bu görüşe daha fazla katılmaktadırlar.

Tablo 9: Okulların Türüne Göre “Okulunuzun Spor Kültürüne Bakışı Ders Dışı Spor Etkinliklerini Düzenlemede Etkilidir” t-Testi Sonucu.

Grup	N	X	Ss	t	sd	P
Devlet	47	3,36	0,57	-2,56	64	0,013*
Özel	19	3,74	0,45			

*p<0,05

Devlet ve özel okul öğretmenlerin “Okulunuzun spor kültürüne bakışı ders dışı spor etkinliklerini düzenlemede etkilidir” görüşlerini karşılaştırmak amacıyla yapılan t-testi sonucunda devlet ve özel okuldaki öğretmenlerin ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur (T0.05-64 =-2,56). Özel okul beden eğitimi öğretmenleri bu görüşe daha fazla katılmaktadırlar.

DALKIRAN, O., ALTINTAŞ, A., GÜNDÜZ, N., SUNAY, H., AKGÜL, M., “Ankara İli Devlet-Özel İlk ve Orta Öğretim Okullarındaki Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Ders Dışı Etkinliklerinde Kapalı Spor Alanlarının Etkin kullanımı Üzerine Görüşleri”

Tablo 10: Okulların Türüne Göre “Ders Dışı Spor Etkinlikleri Daha Çok Yarışmalara Yöneliktir” t-Testi Sonucu.

Grup	N	X	ss	t	sd	P
Devlet	47	3,02	0,67	3,05	64	0,003*
Özel	19	2,42	0,84			

*p<0,05

Devlet ve özel okul öğretmenlerin “Ders dışı spor etkinlikleri daha çok yarışmalara yöneliktir” görüşlerini karşılaştırmak amacıyla yapılan t-testi sonucunda devlet ve özel okuldaki öğretmenlerin ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur (T0.05-64 =3,05). Devlet okulu beden eğitimi öğretmenleri bu görüşe daha fazla katılmaktadırlar.

Tablo 11: Okulların Türüne Göre “Okul Planımız Ders Dışı Etkinlikleri Düşünülerek Yapılmıştır” t-Testi Sonucu.

Grup	N	X	ss	t	sd	P
Devlet	47	2,51	0,86	-2,59	64	0,012*
Özel	19	3,10	0,81			

*p<0,05

Devlet ve özel okul öğretmenlerin “Okul planımız ders dışı etkinlikleri düşünülerek yapılmıştır” görüşlerini karşılaştırmak amacıyla yapılan t-testi sonucunda devlet ve özel okuldaki öğretmenlerin ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur (T0.05-64 =-2,59). Özel okul beden eğitimi öğretmenleri bu görüşe daha fazla katılmaktadırlar.

Tablo 12: Okulların Türüne Göre “Öğrencilerin Ders Dışı Uygulamalarında Yapacakları Spor Etkinliklerine Göre Haftalık, Aylık ve Yıllık Programlar Düzenlenmelidir” t-Testi Sonucu.

Grup	N	X	ss	t	sd	P
Devlet	47	3,23	0,52	-3,26	64	0,002*
Özel	19	3,68	0,48			

*p<0,05

Devlet ve özel okul öğretmenlerin “Öğrencilerin ders dışı uygulamalarında yapacakları spor etkinliklerine göre haftalık, aylık ve yıllık programlar düzenlenmelidir” görüşlerini karşılaştırmak amacıyla yapılan t-testi sonucunda devlet ve özel okuldaki öğretmenlerin ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur (T0.05-64 =-3,26). Özel okul beden eğitimi öğretmenleri bu görüşe daha fazla katılmaktadırlar.

Tablo 13: Hizmet Yılına Göre “Ders Dışı Etkinlikleri Okullarda Tüm Öğrencileri Kapsayacak Şekilde ve Ayrıca Uygulanmaktadır” Varyans Analizi Sonucu.

Varyans kaynağı	KT	Sd	KO	F	p
Gruplar arası	6,98	2	3,49	5,84	,05
Grup içi	37,64	63	0,59		
Toplam	44,62	65			

*p<0,05

Hizmet yılı gruplarına göre “Ders dışı etkinlikleri okullarda tüm öğrencileri kapsayacak şekilde ve ayrıca uygulanmaktadır” görüşünü karşılaştırmak için yapılan varyans analizi sonucunda gruplardan en az ikisinin arasında anlamlı fark bulunmuştur. Fark, 1-10 yıllık öğretmenler ile 11-20 yıllık öğretmenler, 1-10 yıllık öğretmenler ve 21-üstü yıllık öğretmenler arasında anlamlı fark bulunmuştur. 1-10 yıllık öğretmenler bu görüşe daha fazla katılmaktadırlar.

Tablo 14: Hizmet Yılına Göre “Ders Dışı Spor Etkinlikleri Daha Çok Yarışmalara Yöneliktir” Varyans Analizi Sonucu.

Varyans kaynağı	KT	sd	KO	F	P
Gruplar arası	5,74	2	2,87	5,52	,05
Grup içi	32,74	63	0,52		
Toplam	38,48	65			

*p<0,05

Hizmet yılı gruplarına göre “Ders dışı spor etkinlikleri daha çok yarışmalara yöneliktir” görüşünü karşılaştırmak için yapılan varyans analizi sonucunda gruplardan en az ikisinin arasında anlamlı fark bulunmuştur. Fark, 1-10 yıllık öğretmenler ve 21-üstü yıllık öğretmenler arasında anlamlı fark bulunmuştur. 21- üstü öğretmenler bu görüşe daha fazla katılmaktadırlar.

Tablo 15: Hizmet Yılına Göre “Ders Dışı Spor Etkinliklerinde Yönetim Uygulamalarından Kaynaklanan Engellemelerle Karşılaşılır” Varyans Analizi Sonucu.

Varyans kaynağı	KT	Sd	KO	F	p
Gruplar arası	6,22	2	3,11	5,72	,05
Grup içi	34,27	63	0,54		
Toplam	40,48	65			

*p<0,05

Hizmet yılı gruplarına göre : “Ders dışı spor etkinliklerinde yönetim uygulamalarından kaynaklanan engellemelerle karşılaşılır” görüşünü karşılaştırmak için yapılan varyans analizi sonucunda gruplardan en az ikisinin arasında anlamlı fark bulunmuştur. Fark, 1-10 yıllık öğretmenler ve 21-üstü yıllık öğretmenler arasında anlamlı fark bulunmuştur. 21-üstü yıllık öğretmenler bu görüşe daha fazla katılmaktadırlar.

Tablo 16: Hizmet Yılına Göre “Okullar, Salon Ve Araç-Gerecini İmkanlar Elverdiği Oranda Paylaşmalıdır” Varyans Analizi Sonucu.

Varyans kaynağı	KT	sd	KO	F	p
Gruplar arası	3,37	2	1,68	3,89	,05
Grup içi	27,25	63	0,43		
Toplam	30,62	65			

*p<0,05

Hizmet yılı gruplarına göre “Okullar, salon ve araç-gerecini imkanlar elverdiği oranda paylaşmalıdır” görüşünü karşılaştırmak için yapılan varyans analizi sonucunda gruplardan en az ikisinin arasında anlamlı fark bulunmuştur. Fark, 1-10 yıllık öğretmenler ve 21-üstü yıllık öğretmenler arasında bulunmuştur. 1-10 yıllık öğretmenler olumlu görüş belirtirken, 21-üstü yıllık öğretmenler ise olumsuz görüş bildirmişlerdir.

SONUÇ VE TARTIŞMA

Çalışmada anketin II.Bölümünü oluşturan Öğretmenlerin ders dışı etkinlikleriyle ilgili görüşlerini yansıtan anket sorularından 1, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 15, 16, 18, 21, 22, 23 ve 25. sorulara büyük bir çoğunlukla tamamen katıldıkları yönünde görüş bildirdikleri tespit edilmiştir (Tablo 2).

“Ders dışı etkinlerin okullarda yeterli sürede yapılmaktadır” sorusuna öğretmenlerin %66.7 si yeterli sürede uygulanmadığını vurgularken, %38 si de yeterli sürede yeterli sürede uygulandığını belirtmişlerdir. Çıkan bu sonuçtan ders dışı etkinliklerinin okullarda çoğunlukla yeterli sürede uygulanmadığı vurgulanırken önemsiz sayılamayacak bir bölümü ise yeterli sürede yapıldığını vurgulamıştır. Bu konuda yapılmış çalışmalar da ders dışı etkinliklerinin yeterli sürede uygulanmadığı görüşündedir (4, 9, 11).

“Okullarda öğretim yılı boyunca yürütülmesi gereken spor etkinlikleri düzenli olarak uygulanmaktadır” sorusuna öğretmenlerin büyük çoğunluğu (%74) katıldıklarını belirtirken, öğretmenlerin %26' sı katılmadıklarını belirtmişlerdir. Çamlıyer ve arkadaşlarının yaptıkları çalışmada ise; okullarda öğretim yılı boyunca ders dışında yürütülmesi gereken spor etkinlikleri ve çeşitleri yeterli ve düzenli değildir sonucuna ulaşmışlardır (11).

“Ders dışı etkinlikleri göstermelik olarak yapılmaktadır” sorusuna öğretmenlerin %58 i katılmadığını belirtirken, %42' lik bir bölümü ise katıldığını belirtmişlerdir. Benzer bir çalışmada, Pehlivan'ın 1989 yılında devlet okullarında yapmış olduğu, beden eğitimi öğretmenlerinin ders dışı okul spor etkinlikleri ile ilgili göstermelik olmaktan öteye bir anlam taşımadığı düşüncesi ortaya çıkmıştır (10). Kismen de olsa ders dışı etkinliklerinin göstermelik olarak yapılmasıyla ilgili görüş günümüzde de halen sürmektedir.

“Ders dışı etkinleri daha çok yarışmalara yöneliktir” sorusuna öğretmenlerin büyük bir kısmı (%71) katıldığını belirtirken, küçük bir bölümü ise (%29) katılmadığını belirtmişlerdir. İlk ve orta öğretim kurumlarında ders içi ve ders dışı etkinliklerinde sınıf içi ve sınıflar arası yarışmalar öğrencilerin büyük bir kısmına hitap ettiği için öğretmenler tarafından daha fazla tercih edilebilmektedir. Pehlivan, yaptığı çalışmada okullarda öğretmen başarısının ölçütü; sadece yarışmalarda derece almak değil, aynı zamanda ders dışı spor etkinliklerine katılan öğrenci sayısının önemli olduğu görüşünü vurgulamıştır (10). Nitekim, Kanada eğitim sisteminde de; okul spor programları “oyun, dans, rekreasyon, macera ve kültürel işbirliği” gibi alanlarda, yarışmaya fazla önem göstermeden şölen biçiminde yapılıyor olduğu belirtilmiştir (12).

“Okul planımız ders dışı etkinlikleri düşünülerek yapılmıştır” görüşüne öğretmenlerin %56,1 katıldığını belirtirken, % 44'ü ise katılmadıklarını belirtmişlerdir. Bu sonuçtan, okul yöneticilerinin, ders dışı sportif etkinliklerine okul programlarında tam destek vermedikleri ifade edilebilir.

DALKIRAN, O., ALTINTAŞ, A., GÜNDÜZ, N., SUNAY, H., AKGÜL, M., “Ankara İli Devlet-Özel İlk ve Orta Öğretim Okullarındaki Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Ders Dışı Etkinliklerinde Kapalı Spor Alanlarının Etkin kullanımı Üzerine Görüşleri”

Beden eğitimi öğretmenlerinin okullarda spor salonu ve alanlarının etkili ile ilgili görüşlerini yansıtan anket sorularından 1,3,4,5,6,7,8,10,11,12,13,14,16,17 ve 18. sorulara büyük bir çoğunlukla tamamen katıldıkları yönünde görüş bildirdikleri tespit edilmiştir. (Tablo3)

“Spor yapmak için mutlaka spor salonu gereklidir” görüşüne öğretmenlerin %53.1 i katılmadıklarını belirtirken, %46.9 u ise katıldıklarını belirtmişlerdir. Ancak öğretmenler “Beden eğitimi etkinliklerinin amaca uygun yapılmasında tesis ve araç-gerecin önemli yeri vardır” görüşüne tamamen katıldıklarını belirtmişlerdir. Bu iki görüş arasında çelişkiye düşen beden eğitimi öğretmenlerinin olanaksızlıklar içerisinde kendi bilgi ve donanımları ile çaba gösterdikleri ortaya çıkmıştır. Diğer taraftan da beden eğitimi etkinliklerinde amaçlara ulaşmada araç-gereç ve alanlarının önemi ön plana çıkmıştır.

“Okullardaki ders içi ve dışı etkinliklerinde, spor salonlarının kullanımı ve bakımında okul yönetiminin engellemesi olmamalıdır” görüşüne öğretmenler %98 ile katıldıklarını belirtirken, “Ders dışı spor etkinliklerinde yönetim uygulamalarından kaynaklanan engellemelerle karşılaşılır” görüşüne ise %63,6 sı engellemelerle karşılaşmışlardır. Okul yönetiminin ders dışı etkinliklerdeki önemi ile ilgili Pehlivan'ın yaptığı çalışmada (10), yöneticiler, okul spor etkinliklerine fazla sayıda öğrenci katılımını sağlamak için; 1-Öğretmenleri ödüllendirmeli, 2-Coşku ve istek yaratmalı, 3-Spor yapılabilir alanları çoğaltmalı, 4-Organizasyon sayısını artırmalı, 5-Öğrencilerin derslerde ve üniversite sınavında başarısız olma korkusu yenmeleri yönünde önlemlerin alınması gerektiğini belirtmişlerdir. Buna göre, okul yöneticilerin belirlenmesi ise ders dışı etkinliklerin eğitsel önemini kavramış kişilerden oluşmasına özen gösterilmeli ve okul yönetiminde beden eğitimi öğretmenlerine yer verilmesi gerektiği vurgulanmıştır (10).

“Yetenekli öğrenciler olduğunda salon ve malzeme eksikliği çalışmaların aksamasını engellemez” bu görüşe %62.2 si katılmadıklarını belirtmişlerdir. Ancak; başarıyı bir bütün olarak düşünecek olursak sadece öğrencinin yetenekli olması yetmez, yeteneklerini geliştirip daha üst seviyede başarı yakalamak için kapalı spor alanı ve araç-gerecin önemi büyüktür. Dolayısıyla, kapalı spor alanı, araç ve gereci etkin kullanımlarının sağlanması ve yönetimce desteklenmesi, hem ders dışı sportif etkinliklere katılımı arttıracak, hem de sportif başarıya temel oluşturabilecektir. Ekici ve arkadaşlarının yaptığı çalışmada araç, gereç ve spor salonu yetersizliğinin okullarda sportif faaliyetleri engelleyen önemli bir faktör olduğu sonucuna varmıştır (4).

“Okul yönetimleri spor sahaları ve salonları ile ilgili okula gelir sağlama düşüncesi taşımamalıdır” %62.1 i bu görüşe katıldıklarını belirtirken, %37.9 katılmadığını belirtmişlerdir. Bu görüşe katılmayan öğretmenlerin, okula gelir sağlama düşüncesini ile okul spor salonlarının bakımı, araç-gereç ve malzeme ihtiyaçlarının karşılanması amacıyla bu görüşü savundukları düşünülebilir. Diğer taraftan ise mevcut spor alanlarının, öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersi için, özellikle devlet okullarının kalabalık sınıfları için ancak yeteceğini düşünülecek olursa, bu salonların ders içi ve özellikle ders dışı etkinlikleri yani sadece eğitim- öğretim amaçlı olarak ve tüm öğrencilere yönelik kullanılması daha doğru olabilecektir.

Cinsiyete göre fark çıkan “Okulun araç-gereç, salon durumu, ders dışı spor etkinlikleri düzenlemede etkilidir” görüşüne erkek öğretmenler daha fazla katıldıklarını belirtirken, bayan öğretmenler ise katılmadıklarını belirtmişlerdir. Bu sonuçtan, bayan öğretmenlerin araç-gereç ve saha tamamen olmasa da beden eğitimi ve sporun öğretiminde mesleki yaratıcılık ve girişimciliklerinin erkek öğretmenlere göre daha fazla olduğu söylenebilir.

Cinsiyete göre fark çıkan “Okullardaki spor alanlarının kullanım programı ve planlanmasında aktif olarak rol alırım” görüşüne erkek öğretmenler daha fazla katılmak istedikleri ortaya çıkmıştır. Bu sonuçtan, erkek öğretmenlerinin ders dışı etkinliklerini planlama ve programlanmada daha fazla rol almak istedikleri söylenebilir.

Devlet ve özel okul öğretmenleri arasında fark çıkan “Ders dışı etkinlikleri ilk ve orta öğretim okullarında yeterli sürede uygulanmaktadır” ve “Ders dışı etkinlikleri okullarda tüm öğrencileri kapsayacak şekilde ve ayrıca uygulanmaktadır” görüşlerine özel okul öğretmenleri daha fazla katılmaktadır. Pehlivan'ın 1989'da lise ve dengi okullarında yaptığı çalışmada özel okulların devlet okullarına göre araç-gereç, tesis ve personel bakımından daha fazla olanağa sahip olduklarını ve bunun sonucunda da yeterli sürede uygulama yaptıklarını vurgulamıştır (10).

Devlet ve özel okul öğretmenleri arasında fark çıkan “Ders dışı etkinlikleri dinamik sağlıklı ve dayanıklı bir toplum için gereklidir” ve “Okulunuzun spor kültürüne bakışı ders dışı spor etkinliklerini düzenlemede etkilidir” görüşlerine özel okul öğretmenleri daha fazla katıldıklarını belirtirken. “Ders dışı spor etkinlikleri daha çok yarışmalara yöneliktir” görüşüne devlet okulu öğretmenleri daha fazla katıldıklarını belirtmişlerdir. **Bu sonuçtan, hareketle özel okulların ders dışı etkinliklere bakış açısı öğrencilerin sağlık, sosyal ve kültürel gelişimlerini sağlama amacına yönelik iken, devlet okullarının daha çok yarışmaya yönelik olduğu söylenebilir.**

Devlet ve özel okul öğretmenleri arasında fark çıkan “Okul planımız ders dışı etkinlikleri düşünülerek yapılmıştır” ve “Öğrencilerin ders dışı uygulamalarında yapacakları spor etkinliklerine göre haftalık, aylık ve yıllık programlar düzenlenmelidir” görüşlerine özel okul öğretmenleri daha fazla katıldıklarını belirtmişlerdir. **Bu sonuçtan, hareketle özel okulların okul planı ve programlarının hazırlanmasında genel ilkelerinin ders dışı etkinliklerini daha fazla kapsadığı söylenebilir.**

Hizmet yılı gruplarına göre öğretmenler arasında fark çıkan “Ders dışı etkinlikleri okullarda tüm öğrencileri kapsayacak şekilde ve ayrıca uygulanmaktadır” görüşü ile ilgili, 1-10 yıllık öğretmenler ve 21-üstü yıllık öğretmenler arasında anlamlı fark bulunmuştur. 1-10 yıllık öğretmenler bu görüşe daha fazla katılmaktadırlar.

Hizmet yılı gruplarına göre öğretmenler arasında fark çıkan “Ders dışı spor etkinlikleri daha çok yarışmalara yöneliktir” görüşü ile ilgili; 1-10 yıllık öğretmenler ve 21-üstü yıllık öğretmenler arasında anlamlı fark bulunmuştur. 21-üstü öğretmenler bu görüşe daha fazla katılmaktadırlar.

Hizmet yılı gruplarına göre öğretmenler arasında fark çıkan: “Ders dışı spor etkinliklerinde yönetim uygulamalarından kaynaklanan engellemelerle karşılaşılır” görüşü ile ilgili yapılan karşılaştırma sonucunda, 1-10 yıllık öğretmenlerle 21-üstü öğretmenler arasında anlamlı fark bulunmuştur. 21-üstü yıllık öğretmenler bu görüşe daha fazla katılmaktadırlar.

Hizmet yılı gruplarına göre öğretmenler arasında fark çıkan: “Okullar, salon ve araç-gerecini imkanlar el verdiği oranda paylaşmalıdır” görüşü ile ilgili, 1-10 yıllık öğretmenler ve 21-üstü yıllık öğretmenler arasında anlamlı fark bulunmuştur. 1-10 yıllık öğretmenler bu görüşe daha fazla katılmaktadırlar.

Yukarıda hizmet yılı ile ilgili belirlenen bu sonuçlardan mesleğe yeni başlamış öğretmenlerin beden eğitimi ile ilgili bilgilerinin yeni olması, bilgilerini aktarmaya istekli olması ve idealist olmaları sonucunda yönetimle ilişkilerinin daha olumlu olması, onların hizmet yılı daha fazla olan gruba göre ders dışı etkinliklerine bakış açılarını farklı kılmış olabilir.

Sonuç olarak, Ankara ili devlet-özel ilk ve ortaöğretim okullarındaki bayan -erkek beden eğitimi öğretmenlerinin ders dışı etkinlikleri ve kapalı spor alanlarının etkin kullanımı ile ilgili görüşlere büyük bir oranda katıldıklarını belirlenmiştir. Çalışmada ayrıca, beden eğitimi öğretmenlerinin; ders dışı etkinliklerinin süresi, amaca uygun yapılması, spor kültürünü kazandırmaya yönelik olması ve etkinliklerin yarışmalara yönelik olarak yapılması ile ilgili görüşleri; cinsiyet, okul türü (resmi-özel) ve hizmet yılları arasında anlamlı farklılıklar çıkmıştır. Beden eğitimi öğretmenlerinden, özellikle özel okullarda çalışanların, ders dışı etkinliklerini amaca uygun, süresi yeterli bir uygulama içerisinde ve en önemlisi spor alanlarının öncelikle öğrenci amaçlı ve etkin kullanımı konularında devlet okullarına göre daha katılımcı ve olumlu görüşte oldukları saptanmıştır.

Öneriler

- 1- Ders dışı etkinliklerinin amaca yönelik ve etkili bir şekilde yürütülmesinde, okul yöneticilerinin ilgi ve desteği oldukça önemlidir. Okul yöneticilerini ders dışı etkinliklerin önemini kavramış kişilerden oluşmasına özen gösterilmeli ve okul yönetiminde daha fazla sayıda beden eğitimi öğretmenlerine yer verilmelidir.
- 2- Okul yöneticileri, beden eğitimi öğretmenlerini ders dışı etkinliklerinin yürütülmesinde salon ve araç-gereçlerin temini, kullanımı ve bakımında desteklemeli ve onları yetkili kılmalıdır.
- 3- Okullarda beden eğitimi öğretmenlerinin başarısı sadece yarışmalarda derece almak değil, aynı zamanda ders dışı spor etkinliklerine katılan öğrenci sayısına göre olmalıdır.
- 4- Devlet okullarının, spor alanları, araç-gereç ve sporla ilgili olanaklarının daha fazla artırılması sağlanmalıdır.

KAYNAKLAR:

1. Poyraz, A., “Orta Öğretim Kurumlarında Ders Dışı Sportif Faaliyetlerin Organizasyonu, Katılım Sorunları ve Çözüm Yolları Üzerine Bir Araştırma”, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor ABD Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi, sayfa:1, 22-26, 1999
2. Pehlivan, Z., “Ders Dışı Okul Spor Etkinlikleri ve Yeniden Örgütlenmesi”, Spor Bilimleri Dergisi, 3, 11-31, 1989
3. Anonim, Milli Eğitim Bakanlığı ile İlgili İstatistik Bilgileri, Milli Eğitim Müdürlüğü İstatistik Şubesi, 2001
4. Ekici ve Arkadaşları., “Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Ders Dışı Etkinlikleri Üzerine Bir Araştırma”, Sporda Psiko Sosyal Alanlar ve Spor Yönetim Bilimleri Bildiriler Kitabı, Sim Matbaası, s.169-181, Ankara, 2000
5. Karaküçük, S., “Okul Yöneticilerinin Ders Dışı Etkinliklerine Yaklaşımları”, Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, IV, 3: 51-62, 1999
6. Mutlutürk, N.M., “Milli Eğitim Bakanlığı ile Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü'nün Orta Öğretim Gençliğine Getirdiği Ders Dışı Etkinliklerde Sporun Yeri ve Önemi”, 16-18 Aralık Eğitim Kurumlarında Beden Eğitimi ve Spor 11. Ulusal Sempozyumu, Milli Eğitim Basımevi, sayfa:245-250, 1993
7. Pehlivan, Z., “Ders Dışı Okul Spor Etkinliklerinin Eğitim Programları Açısından Araştırılması”, Beden Eğitimi ve Spor 11 Ulusal Sempozyumu, MEB Yayimevi, Sayfa :259-268, 1993
8. Karaca, S., “Spor Tesislerinin Kullanımı açısından Sporcuların İstek ve Beklentileri “ Van İli Uygulaması “, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor ABD Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi, sayfa:1-3, 2002
9. Sönmez, T., Sunay, H., “Ankara'daki Ortaöğretim Kurumlarında Uygulanan Beden Eğitimi ve Spor Dersinin Sorunlarına İlişkin Bir İnceleme”, Milli Eğitim Dergisi, Milli Eğitim Basımevi, Yıl:32, Sayı: 162, s.270-277, Ankara, 2004
10. Pehlivan, Z., “Ankara Merkez Orta Öğretim Kurumlarında Görev Yapan beden Eğitimi Öğretmenlerinin Ders Dışı Sportif Faaliyetleri Üzerine Bir Araştırma”, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor ABD Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi, sayfa:1, 8-9, 1989
11. Çamlıyer, H., Saracoğlu, A. S., “Orta Dereceli Okullarda Ders Dışı Etkinliklerinin Amaçları Kapsamında Uygulanması”, 6-7 Aralık 1996 İI. Ulusal Beden Eğitimi ve Spor Sempozyumu, Sayfa:1-9, 1996
12. Robbins, S.G., “Physical Education in Canadianian Schools”, Journal of Physical Education Recreation and Dance. Vol: 63, No:2, Pp:34-38, 1990